

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrtto sobota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto . 2 . 40
 „ . . . . . polu leta . 1 . 20
 „ . . . . . četrt 70
 Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne tristolpne vrste:
 8 kr. če se tiska 1 krat
 7 . . . . . 2 krat
 6 . . . . . 3 krat
 Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolini, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sancin M. Magdaleni zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu Via Ponte nuovo N.° 1—1080.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Razmere delavcev v Trstu.

Vsaka druga stvar se je v Trstu bolj ali manj rešila in zboljšala, le razmere domačih delavcev zaostale so, in se s hujšale mesto zboljšale. Da je stvar taka, pokazati hočemo na glavne uzroke, iz katerih prihaja vse zlo za domače delavce: Trgovci italijanske narodnosti, ali pa poitalijančeni Slovani in Nemci pošlužujejo se zgolj laških delavcev; posebno je pa to pri lahonih prvi namen, spraviti kolikor mogoče zalege iz bliznje Italije, in z njo krepiti svoj živelj in stranko, da bi tako lažje dosegli svoje naklepe s *podvojeno* propagando, katero povsod ali očitno ali tihotapno po svojem skrivnem načertu delajo, Oporekalo se nam bode, da se tergovec za politiko malo briga; toda pogledjmo v magacine, kjer komaj iz otročjih črevljev odrasli mlečnjaki, pod vodstvom svojih magacinerjev, perfidno izdajstvo proti Avstriji in njenim napravam širijo. Le malo je trgovcev, kateri bi imeli domače delavce v svojem magacinu, še mej Slovani se jih mnogo nahaja, kateri podpirajo proti splošni koristi in proti zdravim načelam lastnega naroda. Komunalni zavodi: gimnazija, realka in druge šole nimajo ničesa kar bi mlada srca navdušilo z' avstrijskim mišljenjem, in iz teh zavodov prihaja naj več agitatorjev za Italijo kateri neumorno pritiskajo na delavski stan v svojih službah.

Delavsko uprašanje stopilo je na dnevni red, še ko je hil nepozabljivi namestnik graf Stadion v Trstu, on je indirektno stvar tako rešil, da je bilo za čas njegovega službovanja, domačim delavcem lahko vedno delo dobiti, ker je ptujce zadrževal, da niso domačim potrebnim, kruha pojeli.

Po nekterih trgovskih hišah so od magacinerja doli do zadnjega težaka vsi podaniki Italije, ti vabijo druge in jih podtikavajo v službe, in tako raste v Trstu revščina pri domačinih, Lah pa pridno novce domu pošiljajo in tako škodo trgovini in državi narejajo. Nek bogat tergovec, ki ima državni tabak v svojem področji, imel je dosedaj same ptujce v delu, pa storili so vendar domači delovci in dognali to, da se je stvar spremenila. Zraven tega pa moramo še to omeniti in je splošna govorica, da je bil nja sin pri Garibaldiju,

in take *protivnike* podpira država?! Ubogi domači težaki, zgolj dosluženi vojaki pa brez dela okol postopajo, otroci jim doma stradajo in prosijo kruha, mej tem ko Furlani dobro plačo vlečejo, da denar iz Avstriji odnašajo. Drugikrat je bilo razburjeno ljudstvo leta 1868 junja mesca, celo kerdelo delavcev se je vzdignilo in žugalo Furlane zapoditi iz Trsta, ako sami ne gredo, pa policija po zapovedi takratnega namestnika Möringa, ni smela tako postopati, kakor bi bilo v korist države in stvar je ostala pri starem do danes.

Minoli teden pa se je zopet ponovilo to, kar se je v 25 letih dvakrat, da so domači delavci naskočili Furlane, ter tirjali dela. Stvar se je nekako nengodno zasukala, za ubogega delavca se pač ne pobriga nihče, proti vsem pravičnim tirjavam, da bi delalo *polovico* ptujcev in ravno toliko domačih, delajo Furlani sami, domačini pa gladni gledajo, kako jim ptujci in prav nasprotniki Avstrije pred nosom košček kruha odvzamejo.

Večkrat smo se namenili sl. visoki vladi stan domačih delavcev živo na srce položiti, da bi vzela v resni prevdarek stvar, kako bi se moralo zabranjevati vgnezenje toliko ptujiga nasprotnega elementa in v trditi obupno stanje domačih delavcev, zvestih podanikov in braniteljev Avstrije. Pred vsem bi se moral dobiti „modus vivendi“ da bi trgovci in podjetniki v delo jemali *domačine* v prvi vrsti, in če primanjkuje teh, potem še le ptujce. *Magistrat* bi moral naj prvi potrebiti Augijev hlev, kajti v službi mestnih zavodov nahajamo zgolj ptujce, hodi si v šolah, v bolnišnici, v siromašnici, pri dacu noter do najnižje stopinje pometalcev mestnih ulic. Povsod je Lah prvi, domačin zadnji, ker ni dela za domačina, in ako prosi mu noče nihče kaj dati, poprime se zadnjega, to je *tatvine!* Le slabe razmere domačih delavcev so krive, da so ječe polne, družine razdjane, varnost negotova nrvnost podkopana. Zraven pa je stvar v poštev vzeti, da utegne se vneti mej delavci nemir, iz kterega izvirajo slabi nasledki, še celo ubojstvo. Da pa bode prej ali slej stvar rešena, ktere se ne moramo izogniti, treba je uže zdaj temu v okom priti. Vsak nekoliko pameten človek sprevidi, da je prvi *domačin*, da jemu gre prvo mesto v domači hiši, in potem še le

pride ptujci. V Trstu je pa stvar ravno narobej, Furlani imajo povsod prvo mesto, domačini pa še zadnjega ne. Reklo se bode da sme vsak gospodar vzeti delavce, ktere hoče on; temu tudi mi pritrdimo, pa ker tak gospodar v Avstriji živi in se od nas domačinov bogati, sili ga uže naravni nagon, da podpira one, od katerih njemu blagostanje dohaja. Mej domačimi delavci vlada grozovita *razburjenost*, posvetujejo se mej seboj, kako bi zamogli do tega priti, da bi se znebili ptujcev, povprašujejo sem ter tje znance in prijatelje, ktero pot bi nastopili, da bi se stvar uspešno rešila in zboljšalo njih stanje. Mnogo je nasvetov, mnogo predlogov, ali po našem prepričanju mora to le visoka *vlada* zdatno rešiti s tem, da vsakteremu ptujcu zabrani v našej deželi ostati, kateri ne mora dokazati, da se lahko eno leto brez vsega dela preživi, ali če nima kakega posebnega pooblastila ali dovoljenja. Švica je tudi gorata in revna dežela, pa postopa proti ptujcem jako strogo, bogatim je dovoljen prihod v deželo, kateri prinesejo denar; toda onim, kateri bi le Švicarjem kruh pojeli, ni dopuščeno, in to je modro, moralo bi tudi za Avstrijo veljati.

Upamo da bojo naše vrstice na višjem mestu našle posluh. V veliko čast in zadovoljnost si bomo šteli, ako bode pomagano našim lastnim domačinom stem, da se predrugečijo razmere domačih delavcev v Trstu in se jim zboljša njih stanje, kar bode v korist tudi deržavi, kajti postavil se bode v Trstu trden jez proti vsaki konspiraciji in izdajskem početju ki se v novejih časih množé. Zatoraj kličemo v pravem časa slavni vladi: „*dajte domačinom dela in in kruha, ptujcem pa pokažite pot čez mejo, — od kodar so prišli!*“ —

Tržaškim okoličanom!

Vsa Slovenija obrača oči na zvesto svojo jadransko stražo, zatoraj si moramo tržaški Slovenci, tudi zanaprej priskrbeti dobrih moči, ktere bojo nadaljevale našo borbo s svitlim mečem uma. V prvi vrsti zadeva to tržaško okolico, in namenili smo se danes, posebno na srce položiti vsacemu premožnemu okoličanu, kateri ima sina bistre glave v šolah, ki je zdaj na po-

čitnicah doma, naj mu ne pretrga uka, ampak mu da priliko, začetkom prihodnjega šolskega leta učiti se više, bodisi v gimnaziji, ali realki ali v učiteljski pripravnici. Drugi rodoljubje po okolici pa imate važno nalogo, da prigovarjate vaše sosede, kateri imajo talentirane sinove, naj jih dalje v šolo pošiljajo, in ne gledajo na to, da si morajo precej s težkim delam kruh služiti. Tržaški okolici manjka domačih učenih rodoljubov in ti se morajo prirediti, drugače lahko propade. Dozdaj so narodnjaki, ki so v Trstu od drugod naseljeni, skrbeli za narodno probudenje, vzdrževanje živahnega gibanja. Hudo se občuti pomanjkanje domače inteligence v okolici ob času volitev, ljudje raznih barv se ponujajo za kandidate, obetajo hribe in doline, trosijo denar, in prirejajo iz poštenega okoličana izdajalca domovine ter kvarijo ljudstvo! Ko bi pa okolica imela vse duhovnike, zdravnike, učitelje, odvetnike in uradnike tukaj rojene, ne zmanjkalo bi jej zagovornikov in voditeljev, ne upal bi se nikdo še misliti ne, da ga bo okolica v kak zbor volila, ker bi vsi le svoje rojake čislali in vsakemu ptoljcu bi bila pot zaperta.

Ko bi tržaška okolica svoje učenjake in razumnike imela, izvolili bi dobre poslance, kateri bi tudi nevstrašljivo tirjali, kar okolici gre, in hudo bičali vsako početje strankarstva in protivja zoper naše pravice in zdrava načela. Okoličani ne silite talentiranih vaših sinov, ko dovršijo II. ali III. razred ljudske šole nositi mavto pri zidanji, da si prislužijo nekatere solde, s katerimi za vogli ob nedeljah pridno igrajo, si tobak kupujejo in pušijo. Ako bi jih dalje v šolo pošiljali, živeli bi še dvakrat bolje in lažje, pomagali bi sebi, starišem in narodu; tako pa ostanejo terpini vse svoje dni, mej slabo tovaršijo se navadijo vsake vrste hudobij in pijančevanja, kar pogrezuje v revščino cele družine. Duhovniki in učitelji, naj bolje poznajo prebrisane okoliške dečake, oni so v prvi vrsti poklicani, prigovarjati starišem, da naj pošljejo v višje šole take sinove. Oni lahko vestno dokažejo takemu očetu in materi, kako odgovornost bode tirjal Sodnik in narod od njih, da pustijo dobre talente svojih otrok pogubiti.

Okoličani, mnogokrat smo povdarjali, pomanjkanje domače inteligence, mnogokrat smo pismeno in ustmeno nagovarjali, naj daste svoje otroke šolat, a danes v važnem času, ko se dani našemu narodu, ponavljamo opomin, da po minolih počitnicah ne pozabite na svojo dolžnost; napredek in boljša prihodnost se le sme pričakovati, ako se širi pri nas *izobraženje*, ako si odgojimo učenih in zgovornih rodoljubov, kateri nam bodo postali brambovci, učeniki in dobrotniki. — Oglejte se po Slovenskem, — na Goriškem, na Kranjskem in Štajerskem ponaša se vsaka vas z nekaterimi *gospodi*, ki so se v njej rodili. in vsaka vas ima enega ali več *dijakov* v viših šolah, in mi, ki imamo razne šole tako *blizo*, mi okoličani bi gojili iz svoje mladine samo težake in hlapce?! Na noge rojaki — popravite

kmalu, kar ste dozdaj zanemarili in zamudili! —

Dopisi.

V Rojano, 16. julija.

Ednajsta obletnica, katero je praznovala naša čitalnica minolo nedeljo, bila je sijajna, vdeležilo se je obilo odlične gospode iz mesta. Poslojje je bilo s slovenskimi zastavami ozaljšano, in godba je svirala. Ves spored izvršil se je v redu in točno. G. Peršič je govoril prav jedernato, razvil pomen čitalnice, povdarjal nje ednajstletno obletnico. Konec govora sledili so „živio in slavo-klici“! V večernem hladu se je občinstvo pred poslojjem posedlo, barvani lampijoni razsvetljevali so prostore. Umeteljni ognji povzdignoli so večer še posebno, in kaj lepa sta bila dva kolesa ko solnce, za kar gre čast gg. V. in W. Mladina pa je urnonožno plesala v dvorani do pozne ure, vse se je vršilo v najlepšem redu.

Skedenj, 19. julija.

Nesreča nikoli ne počiva.

Pod tem naslovom sim se namenil napisati sledeče verstice. Ni mnogo časa preteklo, od kar je poginilo več glav živine v naši vasi, in žalibog veči del takim, katerim je živina vse nih premoženje in podpora k zaslužku hrane, njim in njihovim mnogobrojnim družinam. Precej po nasreči, ki zadene tega ali družega, se govori in sklepa, da je potrebno osnovati društvo med posestniki živine, s tem namenom, da kader bi nesreča zadela kterelega društvenika, bi najdel pomoč pri društvu, tako da nebi trebalo beračit iti in nadlegovati ljudi za milodare; dasiravno so namreč usmiljeni in radodarni, vendar vsak težko da forint za tako reč. Mnogo krat je tudi pomanjkanje, posebno o sedanjih časih. Kakor zgorej rečeno, se je večkrat o tem govorilo, pa brž ko si nesrečnik opomore naj si bo reven ali bolj premožen, na en ali drug način, ni več duha ne sluha v tej govorici. Po željah nekterih sos edov, ki imajo stanovitne misli do tega namena, sem se potrudil, ta priprosti članek po svoji zmožnosti spisati, ter priporočim tem, ki ga čitajo, naj bi razodeli ta blagi namen vsem onim, ki imajo živino, ker le združenimi močmi bi zamogli polagoma dospeti do boljšega blagostanja, in tako si odverniti nadlogo eden drugemu. To pa se razume da brez stroškov nobena reč ne obstoji, pa saj bi bili majhni stroški; vsak voznik plača tako 6 fl, na leto magistratu za tlak, pa o taki nesreči magistrat nobenemu ne pomaga. Torej kobi v društvo nekoliko plačal, bil bi gotov, da mu društvo pomaga v nesreči: ako pa bi bil toliko srečen, da ga nezgoda ne zadene, naj bo vesel, da pomaga svojemu bratu, kar vera od nas zahteva. Zatorej vi posestniki živine, ker ste že mnogokrat temu namenu pri-terdili in želite, da se spolni, tedaj zdra-

mite se; ne čakajmo, dokler druga nesreča ne pride, zakajana na nikdar ne miruje. Začnimo!*)

J. S. N.

*) Mi smo popolnoma vaših misli, hvale vredna je ta ideja; ako bodeta Skedenjeci tako, napredovali, bodete uzor vsej okolici! (Ur.)

Iz Doline, 21. julija.

V zadnjem listu Vašega cenjega lista bil je oster dopis, ki v prvi versti očita pregrehe g. tajnika i. t. d. — i potem vabi ter spodbuja volilce naj postavijo na županijsko kermilo narodne, ne strankarske ampak neomahljive možake. Istinitost onega dopisa se je dokazala pri volitvi dne 19 t. m. Voljen je namreč narodnjak g. E. Lampe posestnik v Boljuncu in sicer z ogromno večino. Mož je jako priljubljen i poznan kot poštenjak i zmožen v vsakem obziru tako, da bo vodil gotovo kermilo na pravo stran. Občen glas je jako hvale poln proti g. nadžupanu; tudi posebno resno ljudstvo ga spoštuje — ker jemlje ozir na njih stan. Svetovalci so tudi obče možje narodnjaci i tudi vredni svojega mesta. Bog jih ohrani edine — naj bi z družinimi misli napredovali, naj bi ostala Dolina vedno dika v Istri i tudi kot prava ztražnica na obalih sinje Adrije.

Kritični politični pregled.

Vse oči so v zlato Prago obrnene, in dunajski listi še vedno premlevajo vprašanje: bojo li Čehi v državni zbor stopili ali ne? Ministerstvo se ne bode prej spremenilo, dokler se ne snide državni zbor, ker le takrat bo mogoče sestaviti pravo ministerstvo. Ker se Čehi in Poljaki mej zaboj sporazumljevajo, trebalo bi tudi *južnim Slovamom* to je Slovencem in Dalmatincem, da se zvežejo še pred državnim zborom s severnimi Slovani, in postavijo *skupni program*. Le če si vsi Slovani podajo roke, in ne vlečejo kakor dosihmal, vsak na svoj veter, bodo svoje pravice dosegli.

Za zasedenje Novibazar se delajo vedno priprave, ali vlada ni še našla ugodnega časa, stopiti v akcijo, hoče prej tamošnje ljudstvo nekoliko pridobiti zase. Italija ruje na skrivnem v Albanji če bi se ji le posrečilo moglo zasesti za njo važno Albanijo, da bi bila potem gospodarica jadranskega morja, kar Avstrijo sile podvojiti korake da svoj cilj doseže.

V Carigradu se pletejo vedno navadne neznosne homatije, velike vezirje in ministre menjavajo ko bolnik ležišča, pa vse ne bo pomagalo nič. Turčija se bliža razpodu.

Napoleona IV. pogreb je bil na Angleškem slovesen, vdeležilo se je na tisoče ljudi iz Francoske. Mati njegova Evgenija je še vedno same žalosti kakor blazna. V mestu Menfis v Ameriki razsaja huda rumena merzlica, na kateri mnogo ljudi umerje. Prebivalci zapuščajo ogromno mesto in bežijo na vse kraje.

V Afganistanu še vedno tli iskra pod pepelom, prvi ugodni trenotek za Afgane bo zopet Angležom pokazal, da je stvar drugače, kakor oni v London poročajo. Enako vre v Birmann, kralj Thiban vodi za nos Angleže, kateri mu obilo zlata na leto dajo, pa dolgo ne bo vojna izostala.

Zulu-kralj Četivajo sklepa neki čudni mir z Angleži in zavlada stvar na dolgo, da se bode zopet pripravil na boj s svojimi Kafri, ko žito spravijo. Najnovejša poročila pravijo sicer, da so ga Angleži hudo pobili in mu glavno mesto uzeli, — toda bomo vidili!

Domače stvari.

Naznanilo. Visoko c. k. ministerstvo za uk in bogočastje je s častitim ukazom od 31. maja t. l. št. 6494 dovolilo, da se ustanovi za šolsko leto 1879-80 na Proseku pripravljani razred za dijake slovenske narodnosti, kateri mislijo, potem ko so doveršili ta razred, obiskovati eno nemških srednjih šol v Trstu.

Dan, na kateri se odpre ta pripravljani razred, se da na znanje ob svojem času s posebnim oznanilom.

Vabilo k Veselici katero napravijo bodoči učitelji dne 3. avgusta 1879 na Proseku pri g. Nabergoju sledečim sporedom: 1. Gvoor. 2. „Hercegovska“, zbor napev Hajdrih A. 3. Godba. 4. Dvogovor. 5. „Mor-nar“, zbor. nap. Leban A. A. 6. „Tibi mir“ s citrami. 7. „Domovini“, zbor nap. Ipavec. 8. Godba. 9. „Kateri bo?“ Šaloigra. 10. „Sladka kislica“, zbor, nap. Leban. Godba. Začetek točno o 5 uri zvečer. — Vstopnina 20 novč. za osebo. Po besedi ples. Vstopnina k plesu za gospode 1 gl. Vljudno vabijo bodoči učitelji.

Petindvajsetletnica odprtja železnice čez Semering na gor. Štaj. praznovali so tukajšni inženieri v svojim društvu, ter slavili umerlega inženerja Karola Ghega, ki je to železnico načrtal in izdelal; odkrili so nja doprsno podobo v društveni dvorani. Bili so nazoči najodličnejši gospodje iz Trsta.

„Slovansko podporno delavsko društvo“. Vsi tisti, kateri se blagovolijo vpisati v društvo, naj se potrudijo h društvenemu denarničarju Franju Žitku zraven Chiozze, Corso Stadion št. 1, Delavci nezamudite in ne bodite leni, ne poslušajte nasprotnikov; če bi bilo nam delavsko društvo leta 1868 dovoljeno, kakor je la-honom bilo, imeli bi mi uže danes zaklada 80 tisoč gl. Toraj naprej, zerno do zerna pogača, in kamen do kamena palača!

Sagre, ali sejmове, kateri se po tržaški okolici ob nedeljah zdaj tu zdaj tam praznujejo, treba je malo opisati. Po naši misli bilo bi naj bolje, da bi se sploh vsi ti plesi zabranili, ker več škodujejo kakor koristijo. Prvič nimajo ti plesi narodnega značaja, in so le zato osnovani, da dotični odborniki plesa nekoliko denarja dobijo in

potem po živinsko pijejo, dokler je kaj evenka. Precej drugi dan je pa suha polenta kaj dobra, ker družega ni! Pri teh sagrah obnašajo se nekteri okoliški mladenči prav sirovo, kar smo pri sv. Alojzju sami vidili. Nek fant iz Skednje je hotel plesati; plačal je precej ko je bil v stopil, toda dva ga primeta da naj plača. Ko pove, da je to uže storil, mu nista verjela, ampak prišla ga in tresčila v grmovje. To je lepa čast za Kadin, da ima še zdaj tako sirove fante brez vsega čuta! Prav grdo je tudi to, da so na dan sagre tako našemani; na slamniku nosijo odborniki plesa celo zbirko suhih rož, in trakov vse polno, kakor bi imeli štacuno od vsega tega.

Treba je iti gledati sagre *zunaj* Trsta, pa lahko vsak vidi, da so bolj omikani ljudje. Nabrežinci, kadar imajo sagro, nimajo odborniki tistega grebena na glavi, ampak lepe narodne trakove na prših. Potem ni čuda ako nas drugi narodi zasmehujejo zaradi par sirovih mladenčev, ki ne gledajo na narodno čast, temveč le na to, da veliko „sešalót“ in enake svojati iz Trsta pride in svoje solde prinese na ples.

Tudi razobesijo fantje na plesu grde cunje, zastave skoro niso več, in zraven avstrijskih se slovenske le redko vidijo. To je lep značaj mladenčev v kratkih hlačah s pokvarjeno laščino!!

Treba bode temu v okom priti, in čas je, da se začne misliti, kako bi se taki plesi, ki okolico škandalizirajo in v sramoto spravljajo, zatrli in odpravili!

Sagra na Proseku je bila nenavadno lepa; da je tam slovenski živelj utrjen in plodonosen, vidilo se je, ker je bil ples res tudi naroden, kajti ni bilo tistih umazanih zastav iz vseh vetrov sveta ampak lepe cesarske in mnogo slovenskih. Plesalci in plesalke bili so prav lepo v narodni opravi oblečene; kar pa je vse hvale vredno, je to, da so proseški fantje šli z godbo v Kontovelj, po tamošnje mladenče, in jih uljudno na ples spremljevali, ter se tako stalno pobratili, kar se je nekaj časa pogrešalo. To zedinjenje pozdravljamo veseljem. Bog blagoslovi slogo Kontoveljcev in Prosečanov pod narodno zastavo! Vse se je vršilo v najlepšem redu, in tudi Lukša ni prišel slovenskih zastav pobirat, kakor je bila to sicer njegova navada.

Mali dečki pa po navadi grejo v mraku domu in tako so tudi Kontovelski storili; pevajoč se zastavo na čelu spremljevani od Proseških fantkov, šli so do Pila, tam pa nekako slovesno zavpili: Z Bogom Kontoveljci! in šli domu. To je bil ginjliv prizor.

Lloydov parnik pripeljal je minoli teden 25 jetnikov, iz Dalmacije, kter so šli v kaznilnico v Koper. Zaprti bodo od 13 mesecev do 18 let.

Iz Rocola se nam poroča da je tam proti Ketnari, ko se čez most pride, neka žganjarija, v kateri se večkrat pozno v noč pleše in vganjajo orgije prav pohujšlive. Pripovednje se, da žganjar celo drugo ženo

se saboj vlačil, da se vsi razgledujejo. Nedavno je ta Pavliba začel stem, da je dražil ljudi k pretepu, pa ker k temu ni nobenega tovariša dobil, odtrgal si je zgolj hudobije in jeze sam svoj rokav na suknji. Njemu podoben pomagač je bil drugi Kljukec. Ko se je nek večer pripeljal z nekterimi škripači iz mesta, plesala je druhal, deloma bosa, deloma obuta; nek potome sv. Krišpina (čevljar) je komaj kopito odložil koje že dirjal po žganjariji, da ni imel časa predpasnika odvezati. Primerilo se je tudi, da je ravno ta Kljukec pripravil vrečo, da bo Pavliho v njo zavezal ako bo s svojo priležnico plesal. Priporočamo to žganjarijo sl. policiji da včasih malo pogleda, kake stvari se gode v najskrajnem zakotji Trsta!

Penzije 4000 gl. dovolil je meštni zbor bivšemu županu, zakaj? vpraša se ljudstvo, morda zato, ker je mestno staršinstvo naredilo pod njegovim županovanjem čez en milijon in pol dolga!!! Mar naj bi se bilo votiralo 4000 gl. za okoliške šole, ki so, da se Bogu usmili! Okoličani še ene štirirazredne šole nimajo, pa se tako lahko komišljivo denar proč meče, za nepotrebne strankarske reči!

Petarde je našla policija pred stanovanjem državnega pravdnika g. Urbančiča; preiskala je stanovanje nekterih sumljivih, in jih v zapor potegnola. Čas bi bil, da bi se takim lahonskim igračam koneč storilo, in če ne drugače, služil bi za to posebno dobro *obsedni stan* in stoječa sodba, gotovo bi si obrezani Židje in druga druhal premislila igrati nevarne igre!

Graje vredno je, da nektere okoliške dekleta, zraven pivarne Avrora pri sv. Ivanu ob nedeljah, ko je godba, na javni cesti plešejo, to je cigansko; poštene dekleta se kaj takega sramujejo. Starši in znanci dolžni ste zabranjevati, to, da rešite narodno čast. Vsi se razgledujejo nad to razuzdanostjo deklet iz Verdela. Kdor to vidi, mora jih svariti, ne pa memo iti in prezreti!

Statistika Trsta. Minoli mesec je rojinih 163 moških, 157 ženskih. Zakonov sklenjenih je bilo 70 verskih in 1 civilni. Umrlo je 176 moških, 173 ženskih. Naj več jih je po 20 na dan in naj manj po 3 umrlo. Volov se je pobilo 1024, krav 98, telet zaklalo 1666, jancev 152, junčkov 1600, konjev 5.

Lahonske otročarije so se zopet povernole, vžgali so zopet dve petardi eno v Tergesteju, drugo v neki ulici minoli teden. Otročije veselje le en čas trpi.

V Oglej, starodavno mesto. zdaj mala vas, šlo je 13. t. m. mnogo ljudi iz Trsta, nekteri s parnikom, drugi s železnico in vozmi. Tržačani so bili prav sijajno z godbo sprejeti, popoldan je bil javni ples v senčnatem kraju vasi. Popotniki so pregledovali starine, muzej, kateri hrani od zlatnine, do velikanskih kamenitih ustankov vsake vrste spominkov. Kdor ni še vidil to ime-

nitno starinsko razvalino in razne ondotne zbirke, naj se potruži, jih pogledat!

Ponarejen bankovec, in sicer desetak je predložil, minoli teden nek tergovec, policiji, ki ga je prejel v svoji prodajalnici, Policija stvar preiskuje.

G. Jurij Šubic iz Poljan poleg Škofje Loke, slikarski učenec na Dunajski akademiji, v posebnej šoli za zgodovinsko slikarstvo, je od profesorskega kolegija dobil nagradno stipendijo. Omeniti moramo, da je naš rojak g. Šubic bil pred tremi leti obdarovan na isti akademiji se zlato svetinjo za umetnosti. Rodostnim srcam čestitamo svojemu prijatelju g. Šubicu za napredek, kterege je naredil, in slovenski narod mora ponosno biti na svoje umetnike!

Kam pridemo? Nek 9 letni fant, sin mašinista, hotel je v Škorkoli zaradi nekega karanja v vodnjak skočiti. Premalo šibe in preveč jesti ima gotovo slabe nasledke pri takih smerkovcih.

Gorel je boršt nad Skorkolo v nedeljo po 9 uri zvečer, da se je le s teško muko pogasil, in ga je več sto štiriaških metrov zgorelo. Ko ne bi bili bližnji kmetje na mah z raznim orodjem priskočili, zgorel bi ves gozd. Kako se je vnelo, prav gotovo nihče, ne ve, ali vendar terdijo, da je pal nek balon se špiritom v gozd in suho travo zapalil. Posekali in požagali so mnogo dreves, da so omejili ogenj, požarna straža delala je nevtrudljivo.

Pazite na žepe. Nekaj časa sem bere se skoro vsak dan v lokalnih listih o kraji, posebno zmikujejo po trgih ženskam iz žepov mošničke, in to prav majhni pobalini; zatoraj je treba paziti ko se v gnječo zaide.

Mrtvo dete v cunjah zavito so našli dacari pri neki ženski, ko je iz parnika stopila; preiskavajoč nje zavitek, ako nima kai prepovedanega pri sebi. Izročili so jo policiji, ktera jo je precej zaprla; izgovorila se je, da je brez babice porodila mrtvo dete pa da ga je hotela v Trst prenesti.

Pazite pri kopanju! Tri 14 letne dekleta so šle v morje h sv. Jerneji se kopat, pa so zašle predaleč v morje, in ker nišo znale plavati, bile bi se utopile, ako ne bi priskočil čuvaj kopel z barkico, jih rešiti smrti.

Peter Preradović dični hrvaški pesnik, ki je se svojimi navdušenimi pesmami vžgal še bolje narodni duh v hrvatskem narodu, bil je na Dunaji pokopan. Hrvaški dijaki na Dunaji so sprožili, naj bi ostanke svojega neumrlega pesnika prepeljali v Zagreb; in res se je izvršilo to 13. t. m. sijajno. Bili so zastopniki vseh slovanskih društev in dežel navžoči. Živili Hrvatje ki častijo svojega neumrlega pesnika na tak slavni način!

Književnost.

„Srbaki pokret v južnoj Ugarskoj 1848-1849“, imenujete se dve brošurici, kteri sta prevela Svetozor in Zdravkovič. V teh dveh brošuricah je natančno naveden politični tok in doba prvega živahnega gibanja Slovanstva na jugu. Iz burnih let 1848-49, navedene so vse razmerle prav natančno in posebno z' ozirom na južno Slovanstvo, po kterih se lahko danes nauk jemlje napram Madjarom i drugim nam protivnim narodom. Brošurici ste jako podučivni v cirilici tiskani i lični. Dobivate se v Belgradu pri knjižarju Štefanoviču; I. in II. skupaj veljate I gl; II. del sam pa 60 kr.

(*Dragoljubci*. Zbirka poučnih pripovedek slovenske mladine. Nabral in spisal Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani. Zvezek I.) — Tako se zove naj-novejša 94 strani debela knjižica, s katero je ustanovljena knjižnica za našo šolsko mladino. Mi to novo podvzetje pozdravljamo z veseljem, ter želimo, da bi vsi prijatelji slovenske mladine, posebno pa naša čestita duhovščina in gosp. učitelji obilo segali po ličneji knjižici, ki ima v sebi 41 različnih, podučno zabavnih sestavkov za našo mladino. Knjižica je trdo vezana v platnenem hrbtu in se dobiva pri knjigarji J. Giontiniju, pa tudi pri „Vrtčevem uredništvu“, v Lingerjevih ulicah št. 1, po 45 kr. — „Dragoljubci“ so dobro došli ravno zdaj, ko so šolska darila po ministerskem ukazu zopet pripuščena. Mi želimo novemu podvzetju najboljši vspeh! in vabimo slovenske stariše, ki imajo otroke, da se preskrbijo s' to duševno hrano za svoje otroke. G. Tomšiču po gre vso hvalo, ki se trudi za slovensko mladino, da podaje za mlada srca blagodarje.

Poslano.*

Neki dopisnik je v „Slov. Narod“ v št. 127, dne 5 jun. t. l. poročal žalostni dogodek, kteri se je izvršil pred kratkim v gorenjem Logatecu, in takrat tudi omenil surovo obnašanje neke osebe, katero je občno nezadovoljnost in nevoljo med ljudstvom provzročilo. Ker so pa take in enake ohole predzrnosti pri onem gospodu, ki pa nji nikdo drugi kakor naš nič manj kot priljubljeni gospod župnik (!), na dvenem redu, zatorej se čutim prisiljenega o celem dogodku, posebno pa o oni neotesani razžalitvi in ne dostojnosti gosp. župnika na tem mestu natančneje spregovrati.

Kakor je častitim bralcem „Slov. Nar.“ iz omenjenega dopisa znano, bil je nedavno sin posestnika J. Zalaznik-a iz Cerkovske vasi od fantov iz Gorenjevasi na zviti in binavski način v ono vas iz-

* Za sestavke pod tem naslovom je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor mu postava nalaga.

peljan in tam s kolci tako pobit, da je nesrečnež malo ur potem svojo dušo izdihnil. Nesrečnež je ravno dan poprej došel iz daljne Hercogovine, bil obče priljubljen, priden in miroljuben mladenič, sploh prav lepega vedenja — lahko si je zavoljo tega misliti, kako nepopislivo je ožalostil in potrl očeta ta nenadljivi dogodek.

Ko je ta priden mladenič, kateri se je tudi kot vojščak prav dobro obnašal in dobil za svojo pogumno in brabro vedenje pri bojih v Bosni srebrno svetinjo in hrabrosti in pohvalno pismo, — svojo dušo izdihnil, šla je njegova sestra k g. župniku, da bi dobila potrebne voščene sveče, katere navadno postavijo pri mrtvaskem odru. Ko pride k. g. župniku in mu žalostni dogodek razloži, zareži na njo z besedami: „prav je da so t'ga lumpa obili; za ponočnjaka nimam sveč“. Na daljno prošnjo ji je vendar ponudil nekaj uže ožganih sveč, ker pa je zahtevala cele sveče, rekel ji je zopet: „še takih ni vreden, te al' pa nič, on se mora od drugih ločit“; vzeti je morala konce sveč, kakoršne ji je g. župnik dal.

To surovo ravnanje in nedostojni izrazi g. župnika žalili so čast in poštenje očeta umrlega mladeniča, vzal je pohvalno pismo, svetinjo hrabrosti in vojaške bukvice nesrečnega sina, šel k temu dušnem pastirju in mu hotel stem lepi značaj in vrlo obnašanje svojega sina dokazati; a kaj je storil ta ljubeznivi sluga Gospodovi? z besedami: „a kaj je to, to ni nič“ pahnil je vse z mize na tla (!) Če tudi je Zalaznik ponavljaje prosil, da bi pri sprevodu oba duhovna gospoda navzočna bila, in hotel stroške ko bi se mu to storilo, naprej plačati — ni bil vslišan, g. župnik je rekel: „to ne more bit', de b'ga s parado spravljali“ in ostal pri svojem breztaknem in surovem obnašanji ter tako zabranil da se ni mogel pogreb dovolj dostojno vršiti — še celo po goštilnici namreč pobahal se je ošabno: „Na heute habe ich den Zalaznik ordentlich verrissen“.

Zalaznik moral se je vdati volji tega duhovnega gospoda, in biti zadovoljen z takim nezasluženim postopanjem še povsem tem pa plačati pogrebne stroške 22 fl. 38 kr.

Z globokim sočutjem kličem hrabremu vojščaku, nesrečnemu mladeniču: „Bodi ti zemljica lahna, vrli sin domovine!“ javnosti pa prepustim, da razsodi o ravnanji in obnašanji tega ljubeznivega dušnega pastirja.

Druge zanimive životopisne črtice tega moza poročal bodem v kratkem.

Dolnji Logatec, 16. julija 1879.

Mullej, župan.

Listnica uredništva.

Dopisniku iz Bazovice: Dopisov brez podpisa ne sprejmemo, vsak mora svoje ime povedati, da vemo, ščem imamo opraviti. — F. P. narednik Glomač, Bosna: kaj se Ti je posušila roka, ali nemaš peres? pričakujem odgovora. — I. V. št. nadporočnik v Nišu: uže dolgo neznam ničesa o Tebi!